

Quibus de causis bellum inter Ottocarum et Rudolphum regem exortum sit.

Scriptisit

Carolus Menzel,

e sup. ord. magist.

Tribus de causis fieri potuit, ut fines regni Bohemiae medio saeculo tertio decimo in regionibus Germaniae meridianis propagarentur atque opes ejusdem regni eximie auferentur: primum quod circiter idem tempus in Friderico Bellicoso stirps virilis Babenbergica in Austria exstincta neque ab imperatore successor est constitutus; deinde quod reges Romani illius aetatis nec satis potentiae nec auctoritatis possidebant; tum quod illo tempore in regno Bohemiae duo sibi successerunt reges, quorum uterque magno ingenio et eximia facultate et tempora et condiciones finitimarum terrarum ad propagationem finium et ad opes augendas adhibendi praeditus erat.

Jam ante necem Friderici Bellicosi, ducis Austriae, Stiriae, domini Carniolae, Marchiae, Portus Naonis, Wenceslaum illorum Bohemiae regum priorem consilium habuisse earum terrarum post ducis illius interitum regno suo adjungendarum, satis ea apparet re, quod omni virium contentione enitebatur, ut conjungeret matrimonio Wladislaum filium natu majorem cum Gertrude, Henrici Crudelis, fratris Friderici Bellicosi filia¹⁾. Nam quum Fridericus non haberet liberos, verisimile est, Wenceslaum sperasse, fore, ut illa Gertrudis in Friderici locum succederet in illis terris quasi in allodiis, id quod fieri posse videbatur, perturbatis imperii rebus, bello in Italia flagrante. Itaque cogitationes semper ad filium Gertrudi despondendum intendebat, ita, ut illis sponsalibus faciendis ipsam possessionem partis Austriae a Danubio in septentriones spectantis, quam partem anno 1237 pacto adeptus erat²⁾, posthaberet³⁾; atque Innocentius IV. papa Wenceslai et Wladislai precibus et consiliis annuit injustis, ut, ubicunque occasio oblata esset, imperatori Friderico noceret, permisitque Wladislao licentiam (affinitatis enim vinculis inter se con-

¹⁾ Anno 1237 primum Wladislao Gertrudis desponsa est: chronic. Claustroneoburg. ap. Rauch, script. rer. Austriac. I, 83; Pernoldus apud Hanthaler II, 1317; deinde iterum anno 1242: continuat. Cosmae ad a. 1242 ap. Pelzel et Dobrowsky, script. rer. Bohem. I; cf. etiam chronic. Anonym. Leob. ad a. 1238 ap. Pez, script. rer. Austriac. I.

²⁾ Chronic. Claustroneoburg. ap. Rauch I, 83; Pernold. ap. Hanthaler II, 1317; cf. etiam chronic. Anonym. Leob. ad a. 1238 ap. Pez I.

³⁾ Cf. F. Palacky, *Geschichte von Böhmen*, 2, 1, p. 128, not. 190.

est¹⁾. Praeterea praematura morte anno 1250 ante diem quartum Non. Octobr. absumptus est²⁾; quo anno Id. Decbr. quum imperator Fridericus II. et ipse Firenzuolae mortuus esset³⁾ nec Conradus filius aut in Germania aut in Italia auctoritatem teneret, etiam Meinhardus, comes Gori-tiae, ex Stiria domum rediit⁴⁾. Et Wilhelmo quoque, comite Hollandiae, qui ab iis, qui cum papa stabant, anno 1247 ante diem quintum Non. Octobr. apud Nussiam rex Romanorum electus erat⁵⁾, non satis auctoritatis consecuto, nemo erat vir, qui ducatum in Austria obtineret eamque terram contra externos et internos hostes defenderet⁶⁾. Australes igitur omnino ad suum arbitrium vivebant.

Interea Wenceslaus cogitationes iterum in res Austriacas conferens illud tam vetus consilium illarum terrarum ad regnum suum adjungendarum, temporibus faventibus, renovavit. Qua re, ne quis alius princeps, Hermanno mortuo, in Austria firmiter consisteret, non solum je objecit Belae, regi Ungariae, Austriam depopulanti⁷⁾, sed etiam Ottonem, ducem Bavariae, cupidum, imperatore defuncto, Austriae occupandae et per Ludovicum filium »civitatem Lintz et civitatem Anesum cum magna parte ducatus Austriae«⁸⁾ obtinentem anno 1251 ineunte bello persecutus, Cal. Maj. ut pacem faceret, coegit⁹⁾. Cui Wenceslai incepto dubitari non potest, quin multi Austriae principes faverint¹⁰⁾.

Quibus de causis pro certo habendum est, principes Austriacos circiter medium annum 1251 apud Trübensee ducis eligendi causa convenientes, quod facere iis non licebat, nuntios Pragam ad Wenceslaum regem misisse, qui cum eo de Ottocaro eligendo agerent¹¹⁾, quae res eodem anno ante diem undecimum Cal. Decbr. ad finem perducta esse videtur¹²⁾. Quo facto, Ottocarus statim in Austriam profectus ante diem quintum Id. Debr. Viennam intravit¹³⁾, atque amicorum auxilio, donis, pollicendo, comitate efficit, ut paullo post omnes civitates plurimique principes se subicerent¹⁴⁾. Et, quo firmiter sibi redderet imperium, ita ut a Gertrudis jure hereditario, quod

1) Pernold. ad a. 1249: »Qui receptus ab aliquibus, a plurimis vero agnitus non fuit.« Chronic. Claustroneob. ad a. 1249: »Hermannus marchio de Baden voluit esse dux Austriae, sed non valuit,« Pez I.

2) Hermann abb. Alt. annal. ap. Oefele, script. rer. Boic., t. I, p. 674.

3) Cf. Kopp, Gesch. d. eidgenössischen Bünde, B. 1, p. 5, N. 5 u. 6, N. 7.

4) »Meinhardus comes audiens imperatoris transitum ad propria rediit.« Chron. Anonym. Leob. ad a. 1251 ap. Pez, I.

5) Cf. Böhmer, regest. p. 3.

6) Chronic. Salisb. ad a. 1250, chron. Mellicens. ad eundem a. ap. Pez, I, Hermann. abb. Alt. annal. ad a. 1250 ap. Oefele I, testantur, et Belam, regem Ungariae, et Ottonem, ducem Bavariae, eodem tempore devastasse Austriam.

7) Cf. Palacky, Gesch. v. Böhmen 2, 1, p. 137.

8) Auct. inc. chronic. Bavaric. ad a. 1250: Pez II; cf. etiam chronic. Salisb. ad a. 1251: Pez I; Hermann. abb. Alt. annal. ad a. 1250: Oefele I.

9) Cf. cont. Cosmae p. 379 et 380: cf. etiam chronic. Boh. ap. Ludewig, reliq. manusc., t. XI, p. 394.

10) Cf. Palacky, Gesch. v. Böhmen 2, 1, p. 139.

11) Omitto illam fabellam, quam Horneckius, Reimchron. XIV. seq. et Pernoldus ad a. 1251 reliquique libri chronici, qui illos secuti sunt, narrant; quam fabellam And. Rauch, Österr. Geschichte III, 84 seq., deinde Kurz, Oesterreich unter Ottocar und Albert I, 10, Palacky, Gesch. Böhmens 2, 1, p. 140 sq., Kopp, Gesch. d. eidgen. Bünde I, p. 137, jam impugnaverunt.

12) Cf. cont. Cosmae, p. 381.

13) Palacky, G. B. 2, 1, p. 142.

14) Anonym. Leob. chronic. ad a. 1251: Pez, I; Pernoldus ad a. 1251; cf. etiam cont. Cosmae p. 381.

se habere ea putabat, esset tutus¹⁾, anno 1252 ante diem sextum Id. April. in matrimonium duxit Margaretham illam²⁾, cujus conjugii Innocentius IV. ante diem tertium Non. Jul. anni 1253 propter consanguinitatem licentiam iis dedit³⁾. — Bela vero rex cupiditate Austriae occupandae ardens et a Gertrude incitatus Ottocaro bellum intulit; et quia rex Ungariae etiam Stiriam appetebat⁴⁾, quam quum ab anno 1192 imperio ducum Austriae subjecta esset, Ottocarus efflagitavit, bellum propter illas terras cum Ungariae regibus susceptum usque ad illud tempus, quo Rudolfus rex eas eripuit Ottocaro, duravit. Et quum Ulricus, dux Carinthiae, anno 1260 pridie Non. Decbr. diplomate sanxisset, ut Ottocarus sibi succederet⁵⁾, id quod constituere Ulrico non licebat, Ottocarus, illo ante diem sextum Cal. Novbr. anni 1269 mortuo, eam quoque terram occupans maximam partem Germaniae meridianaе possidebat. At per injuriam occupaverat omnes illas terras. Nam Austriae ordines sive ab Ottocaro corrupti erant pecunia, sive sua sponte convenerant, non habebant jus ducis creandi. Praeterea nec Margaretha, soror Friderici Bellicosius, quam Ottocarus in matrimonium duxerat, habebat possidendarum illarum terrarum potestatem, nec Gertrudis, quam antea matrimonio papa junxerat cum marchione Badensi, quoniam filios tantum ducis vel comitis heredes fuisse notum est terrarum quae velut fiduciariae datae erant. Unus potestatem habebat Austriae Otto, dux Bavariae, quum ab imperatore Friderico constitutus esset procurator, sed et ipse, imperatore mortuo, Austriam occupare voluit. Carinthiam quoque Ottocarus injuria possidebat, nam quum Ulricus, dux Carinthiae, liberis non relictis, mortuus esset, illa terra in imperatoris manus veniret necesse erat.

Etsi dicendum est, multos alios principes illius aetatis idem fecisse, quod Ottocarum, quum pro suis quisque viribus quam plurimas potuit rapinas faceret, nullus tamen tot tantasque arripuit terras, ita ut esset praevidendum, Ottocarum omnes illas terras in ditionem suam redigentem eo causam praebiturum esse belli, si quando rex fortis et strenuus Germaniae imperium adeptus esset. Neque enim ullus Germaniae rex fortiter clavum imperii tenens, permittere potuit, ut vasalli tot tantasque terras possidentes potestatem regiam invalidam redderent. Qua re non est mirum, si jam eo tempore, quo Rudolfus rex creatus est, inimicitiae inter eum et Bohemiae regem inceperunt.

II.

Principes electores Alfonsi Castellae et Richardi Carnubiae, quorum regum ille omnino non in Germaniam venit, hic quater in Rheni regionibus aderat, infirmitatem, inertiam, ex ea exortum imperii statum miserabilem perspicentes, Richardo etiam vivente, alium regem Romanorum

¹⁾ Anno 1250 metu Ungarorum Missniam se contulerat; sed anno 1251, Hermanno mortuo, in Austriam reversa est, sperans filium suum ducem creatum iri. Ottocaro creato »illa ad Belam confugiens, jus, quod se habere putabat, in illum transtulit, novarum nuptiarum referens promissum:« Pernold. ad a. 1251.

²⁾ »Diu obstitit quidem, sed tandem precibus Provincialium cedens, initio Febr. consentit; nuptiae in Heimburch ante diem sextum Id. April. celebratae sunt. Tunc Margaretha protulit aureas Bullas Friderici primi etc., et jus suum Ottocaro secum commune fecit coram Provincialibus:« Pernold. ad a. 1252.

³⁾ Dipl. Innocentii ante diem tertium Non. Jul. anni 1253 dat.: Palacky, ital. Reife, p. 34.

⁴⁾ Stirienses anno 1251 nuntium ad Ottonem, ducem Bavariae, miserant, qui ab eo Henricum filium ducem Stiriae peteret. »Sed quia Bela, Ungariae rex, has provincias vehementissime cupiebat pro filio: non ausus est Henricus Bavarus, licet Belae gener, sine ejus consilio occupare, nec valuit:« Pernold ad a. 1251.

⁵⁾ Cf. Palacky, G. v. Böhmen, 2, 1, p. 203.

Rinveldiam, Basiliam, Brisacum iter faciens¹⁾ ad principes electores Francofurtum venit. Qui postquam ibi principibus electoribus id quod impensae ab iis factum esset in creationem suam se praestitutum promissit²⁾ neque »imperialia bona sine consilio principum prorsus alienaturum«³⁾ et imperium restitutum⁴⁾, se Francofurto Moguntiam, omnibus principibus electoribus eum comitantibus, contulit, ubi insignia imperii ei tradita sunt⁵⁾. Quibus acceptis, viginti millibus hominum eum comitantibus, Aquisgranum processit, ubi et ei et Gertrudi uxori ab Engelberto, archiepiscopo Coloniensi, anno 1273 ante diem nonum Cal. Novbr. solemniter insigne regium impositum est⁶⁾. Quo facto Rudolphus rex principes statim in verba sua iururandum adegit. Ibidem Ludovico, comiti Palatino, Mechtildem, filiam natu maximam, et Agnem Alberto, duci Saxoniae, idem in matrimonium dedit solemnique nuptiarum celebrata sunt⁷⁾. Quibus rebus omnibus peractis Rudolphus rex per regnum procedens ab omnibus principibus rex appellatus est, excepto Ottocaro, rege Bohemiae⁸⁾.

III.

Ottocarus enim jam priusquam Rudolphus diadema accepit, ad papam provocaverat explicans imperio fore magno damno, quod Rudolphus, »comes minus idoneus,« rex creatus esset et papam exorans, ne permitteret, ut in iure suo interpellaretur⁹⁾, »quod prefati principes — principes enim electores dicit — manifestis deprimere injuriis« conarentur, fortasse sperans, papam, quem regem Romanorum potentem creatum voluisse sciebat, iis admonitionibus impulsam Rudolphum regem rejecturum ac sibi ipsi potentiori faurum.

Quae Ottocari contentio Rudolphi opprimendi quum non praeteriisset principes, Rudolphus, postquam Engelbertus, archiepiscopus Coloniensis, papae regem »virum providum et discretum, consilio et serenitate pollentem, morum probitate conspicuum et fidelem« descripsit¹⁰⁾, creatione Gregorio litteris indicata¹¹⁾, ante diem quintum Id. Apriles Ottoni, cancellario suo cum Friderico, burgravi Nurenbergensi, et Godofredo, comite Setinensi, Lugdunum¹²⁾ ad papam iter facere jusso mandavit, ut Gregorio omnia jura, dona, possessiones sedis apostolicae a superioribus regibus et ea quidem ab Ottone IV. et Friderico II. data nomine regis iururando firmaret atque omnia a Rudolpho rege factum iri, quae papae viderentur, nisi quid detrimenti caperet imperium, promitteret¹³⁾. Qui Rudolphi procuratores a Gregorio »quum patrum concilii clamoribus urgeretur, ut lacerato consuleret imperio«, adeundi potestate facta, principibus ecclesiasticis electoribus aliis-

¹⁾ Chronic. Colmar. p. 39, 50.

²⁾ Dipl. Francof. anno 1273 Non. Octbr. dt.: Günther, cod. dipl. Rheno-Mosellanus II, 381; Böhmer, regest. 2, p. 58; dipl. Francof. anno 1273 ante diem oct. Id. Octbr. dat.: Würdtwein, Nova Subs. dipl. IV. p. 45 sq.

³⁾ Cf. Lambacher, öft. Interregnum, Anhang LVII.

⁴⁾ Cf. Kopp I, 23 sq.

⁵⁾ Chronic. Colmar. 40, 14.

⁶⁾ Böhmer, regest., p. 58.

⁷⁾ Henric. Praep. Oett. ad a. 1273, apud Oefele I; Henricus Stero, Mon. Alt. ap. Freher I, 388.

⁸⁾ Cf. Kopp I, p. 29—67.

⁹⁾ Epist. Ottocari ad Gregorium X.: Dolliner, cod. epist. VII.

¹⁰⁾ Epist. Engelberti: Bodmann, cod. epist. Rud. V. Kopp I, p. 79, not. 4 dubitat, num ea epist. Engelb. sit.

¹¹⁾ Epist. Rudolphi ad Greg. X. p.: Gerbert, cod. epist. I; cf. Böhmer, regest., I.

¹²⁾ Anno 1274 Non. Maj. concilium Lugdunense incepit: Böhmer, Päpste, 207.

¹³⁾ Dipl. anno 1274 ante diem quintum Id. Apriles dat.: Lünig XIX, 171.

que Germaniae principibus convocatis, perlectisque privilegiis ab Ottone IV. et Friderico II. sedi apostolicae datis, eadem tentum iri privilegia juraverunt; iidem sanxerunt nomine Rudolphi regis, quod anno 1220 ante diem nonum Cal. Maj. Francofurti principes constituerant¹⁾, ne quando Siciliae regnum cum imperio conjungeretur.

Quibus rebus peractis Gregorius papa Brunonem Olomucensem et Bernhardum Secoviensem episcopos, qui concilio Lugdunensi intererant, ante finitum concilium ad Ottocarum regem misit, qui eum adducerent, ut in ea lite, quam intendisset Rudolpho regi, se suasque terras omnino iudicio sedis apostolicae subiceret; idem litteris docuit, imperio, quod tam diu sine capite fuisset, esse cavendum atque eum adhortatus est, ut ad conditiones, quas ii episcopi proposituri essent, accederet²⁾.

Quibus litteris quum cognovisset Ottocarus, Gregorio papae curae esse, ut terrae sanctae auxilium ferretur eaque cura imprimis eum impelli, ut imperio provideret, promisit, se post quadriennium »in propria persona cum exercitu suo secundum terrarum distantiam et secundum exigentiam expensarum et honorum mobilium vel immobilium facultatem in omnibus terris suis«³⁾ terrae sanctae subsidium laturum.

Gregorius perspicuus, regem Bohemiae moram interponere, laudavit quidem ejus consilium⁴⁾, sed non cunctatus est Rudolphum publice appellare regem⁵⁾ atque Ottocarum iterum cohortari, ut Rudolpho regi reconciliaretur⁶⁾.

Quae dum apud Gregorium aguntur, discordiae inter Ottocarum et Rudolphum regem principesque Germaniae augebantur. Principes enim ecclesiastici in Bavaria, Austria, Stiria, Carinthia possessiones habentes, Rudolphi partibus se adungebant; quorum imprimis Fridericus, archiepiscopus Salisburgensis, Leo Ratisponensis, Petrus Pataviensis episcopi pridie Non. Aug. anno 1274, a concilio Lugdunensi reversi, se in fidem et clientelam Rudolphi contulerunt, quibus omnibus Rudolphus privilegia et possessiones, quas in Austria, Stiria, Carinthia, Bavaria habebant, confirmavit ac promisit, se ea, quae iis detracta essent, recepturum; idem edicto sanxit, ne quis eos vexaret neve possessiones eorum vastaret⁷⁾. Praeterea multi alii principes illarum terrarum cum Rudolpho rege stabant⁸⁾; e quibus infestissimo erat animo in Ottocarum Philippus, patriarcha Aquilejensis, Ulrici, ducis Carinthiae, mortui frater, quum ab Ulrico heres institutus, postea opera Ottocari hereditate exturbatus esset; qui jam tunc temporis »cum baronibus Stiriae domino de Wildonia et domino de Lansse et aliis« Rudolphum adiisse atque eum induxisse fertur, »ut descenderet, et ducatum Austriae ac Carinthiae de dominio regis auferret Bohemiae«⁹⁾.

Interea Ottocarus Henricum, ducem Bavariae, anno 1273 paullo post Rudolphum creatum¹⁰⁾

¹⁾ Raynald XIV., ad a. 1274, 5—12. De privilegiis a Rudolpho rege sedi apostolicae datis et confirmatis cf. privilegium pro curia Romana ap. Bodmann, cod. epist. 78; Pertz monum. hist. Germ. IV., 394, sq.

²⁾ Greg. epist. ap. Boczek, cod. Morav. 4, 129, sq.

³⁾ Cf. Brunonis epist. ad Gregorium X. Pragae anno 1274, ante diem quartum Id. Jul. dat. ap. Boczek 4, 130, sq.

⁴⁾ Cf. epist. Gregorii X. ap. Palacky, ital. Řečje, p. 43.

⁵⁾ Dipl. Gregorii Lugduni anno 1274 ante diem sextum Cal. Oct. dat.: Raynald, 55.

⁶⁾ Dipl. Gregorii apud Raynald, 57.

⁷⁾ Diplomata Rudolphi Hagenawe pridie Non. August anno 1274 dat.: Monumenta Boica 29b, 509, 510.

⁸⁾ Quod demonstratur epistolis archiepiscopi Salisburgensis infra citatis.

⁹⁾ Chronic. Anonym. Leob. ad a. 1273, Pez I, 839 B.

¹⁰⁾ Chronic. Henrici Praep. Oett. ad a. 1273 apud Oefele I, creatione Rudolphi commemorata, dicit: „eodem anno Ottocarus et Henricus, dux Bavariae ad plenam concordiam redierunt.“ Palacky G. B. 2, 1, p. 228 illam

et pecunia data¹⁾ et eo, quod »castro Scherding et quibusdam juribus, quae pertinebant ad ducem²⁾« ei cesserat, sibi foedere adjunxerat³⁾, ac magna manu quum Austriam intrasset, castrum Rudolphi studiosorum expugnans »obsides terrarum Austriae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae a ministerialibus et civitatibus exegit«⁴⁾. Idem Milotam quendam praefecit Stiriae, qui Frisach oppidum omnino subvertit incendio, et viros mulieres, senes juvenes occidit⁵⁾. Tali modo adversariis terrore percussis, Ottocarus civitati Salisburgensi arma intentavit. Fridericus autem, archiepiscopus Salisburgensis, qui tunc temporis cum Leone Ratisponensi, Petro Pataviensi, Brunone Brixinensi, Wernhardo Secoviensi, Johanne Chiemensi episcopis concilium Salisburgense celebravit⁶⁾, cum illis episcopis constituit, Ottocaro, si quem invaderet, sacrificiis interdicere⁷⁾, ac rogavit Rudolphum regem, ut auxilium ferret⁸⁾.

Jam res eo deducta erat, quum Rudolphus rex anno 1274 ante diem tertium Id. Novbr. concilium principum ad Noribergam habuit. Qui quum jam tum timuisset, ne rex Bohemiae et Henricus dux Bavariae impetum in se facerent, duo millia quingentos pedites adduxerat⁹⁾. Ibi Rudolphus rex cum principibus praeter alia constituit, ut ii vasalli, qui a tempore, quo diadema accepisset, intra annum feudorum confirmationem non petiissent, ea amitterent; ad hoc decreverunt, ut Ludovicus, comes Palatinus, regem Bohemiae, qui confirmationem non petiisset, in jus vocaret Herbipolim, quam in urbem principes ante diem decimum Cal. Jan. anni 1275 conventuri essent¹⁰⁾.

Ottocarus vero Fridericum, archiepiscopum Salisburgensem, aggredi non dubitaverat, eumque ita urgebat, ut is »post injurias gravissimas, post damna gravissima« Ottocarum adiret, sed quum eo esset animo, ut extremam mallet pati fortunam, quam »devotionem debitam« Rudolpho et imperio Romano laedere¹¹⁾, nihil profecit. Ottocarus igitur pergebat Austriam, Stiriam, Carinthiam subigere, partesque Rudolphi suppressere. Rudolphus autem, iterum atque iterum ab archiepiscopo Salisburgensi rogatus, ut auxilium ferret¹²⁾, quamvis doleret tyrannica crudelitate regis Bohemiae et cives Salisburgenses impelleret, ut ei omni ratione resisterent¹³⁾ Gregorio papae

concordiae reconciliationem ineunte anno 1273 effectam esse narrat. Quod si ita sese haberet, certum est, futurum fuisse, ut Rudolphus Henrici suffragio non ornaretur.

¹⁾ Cf. Dolliner, cod. epist. p. 95, et ch. Volemari ap. Oefele, II, p. 531.

²⁾ Henrici praepositi Oett. chronic. ad a. 1273; Hermannus abb. Alt. ap. Oefele I. ad a. 1273.

³⁾ Cf. Dolliner, cod. epist. p. 45.

⁴⁾ Lambacher, österr. Interregnum, p. 136, not. a.

⁵⁾ Cf. Bodmann, cod. epist. p. 15; Anonym. Leob. chronic. Pez I, p. 842 et chronic. aur. ad a. 1274, Hormayr, Archiv, 1827.

⁶⁾ Concilium Salisburgense finitum est anno 1274 pridie Cal. Novbr.: Mansi sac. concil. nova Collect. XXIV, p. 135, not. I.

⁷⁾ Cf. Mansi, sac. concil. nova Collect. XXIV, p. 143, tit. 22.

⁸⁾ „Ceterum magnificentiae vestrae exponere cogimur lacrimose vel querulose, quod rex Bohemiae victis aliis quasi omnibus sibi adversantibus, solum nobis et ecclesiae nostrae exterminium in proximo comminatur; super quibus serenitatis vestrae gratiam et juvamen nostris anxietatibus et tribulationibus petimus impertiri“ etc. Bodmann, cod. epist. ep. 14, p. 14.

⁹⁾ Chronic. Sampet. Erfurtense ad a. 1274, ap. Menken, script. rer. Germ. t. III.

¹⁰⁾ Pertz, monum. hist. Germ. IV, 394; Böhmer, regest. 132.

¹¹⁾ Bodmann, cod. epist., ep. 16.

¹²⁾ Cf. Bodmann, cod. epist., ep. 14, 15, 16.

¹³⁾ Cf. dipl. Rudolphi, Noribergae, ante diem nonum Cal. Decbr. 1272 dat.: Böhmer, regest., 136; dipl. Rudolphi, Noribergae, ante diem octavum Cal. Decbr. 1274 dat.: Böhmer, regest., 139.

ad pacem et concordiam adhortanti¹⁾ obediens, inprimisque discordiis, quae inter Henricum et Ludovicum, duces Bavariae, exortae erant impeditus, copias auxilio mittere noluit.

Qua re fieri potuit, ut Ottocarus non solum Austriam, Stiriam, Carinthiam iterum sibi subjiceret, sed etiam cum Alfonso denuo²⁾ imperium petenti conjunctus, Rudolphum, quem Gregorius Cal. Decbr. anni 1274 invitaverat, ut nuntios in Italiam mitteret, quibuscum ageret de insignibus imperatoris accipiendis³⁾, prohibere studeret, in Italiam proficisci⁴⁾. Praeterea neque is, quamquam vocatus erat, neque Henricus, dux Bavariae, ad concilium principum aderat, quod ad Herbipolim anno 1275 ante diem decimum Cal. Febr. factum est⁵⁾. »Sententialiter igitur a principibus curia Augustae celebranda« indicta est⁶⁾. Ottocarus enim etiamtum sperasse videtur, Gregoriam papam ad se perductum iri. Namque anno 1275 ante diem septimum Id. Mart. ei iterum promptissimum praestitit animum subsidii ferendi terrae sanctae, dumne in se interim impetus fieret et exposuit, quae Rudolphus, incitatus a Ludovico, comite Palatino, Friderico, burgraffio Nurenbergensi, compluribus aliis, in concilio principum apud Noribergam habito, Brunone, episcopo Olomucensi, legato suo, neglecto, contra se decrevisset⁷⁾. Sed quum Gregorius Ottocaro ante diem sextum Non. Maj. ejusdem anni idem scripsisset⁸⁾, quod satis saepe admonuerat, is a papa ad concilium futurum provocavit⁹⁾ ac societatem Gregorio renuntiavit.

Eodem tempore inimicitiae inter regem Bohemiae et Rudolphum augebantur. Iterum enim Ottocarus in concilium principum Augustam Vind. convocatum¹⁰⁾ non venit, sed Wernhardum, episcopum Secoviensem, Henricum, praepositum Werdensem, Wolfingum Nurenbergensem, magistrum ptochotrophii S. Johannis¹¹⁾, nuntios misit, qui et auctoritatem creationis Rudolphi et jus suffragii ducum Bavariae rursus impugnarent; quibus nuntiis oblocutus est Henricus, praepositus Oettingensis, quem Henricus, dux Bavariae, ad id principum concilium procuratorem miserat¹²⁾. Sic orta est inter nuntios regis Bohemiae et procuratorem Henrici, ducis Bavariae, disputatio »super quasi possessionem juris eligendi Romanum regem.« Et procurator Henrici et Ludovicus, comes Palatinus, demonstraverunt, illud jus ducibus Bavariae »ratione ducatus competere ex antiquo«, ac Ludovicus disseruit, a se et Henrico fratre Richardum, quum rex creatus esset, suffragio »legaliter« adjutum esse, et in Rudolphi creatione postquam procuratores Henrici

1) — — „sed. sic ad pacis foedera inter te ac regem ipsum, apud quem etiam super hoc non omisimus hactenus, nec omittere intendimus debite persuasionis officium“ etc.: Gregorii epist. ad Ottokar. Id. Decbr. anno 1274 dat.: Boczek IV, 136.

2) Recusaverat enim paullo ante imperium Alfonsus voluntati Gregorii obsecutus: cf. Raynald. ad a. 1273, 54.

3) Cf. Dipl. Rudolphi Noribergae anno 1274 ante diem sextum decimum Cal. Jan. dat.: Böhmer, regest. 194.

4) Dipl. Gregorii Lugduni Id. Decbr. anno 1274 ad Ottocarum dat.: Boczek IV, 136 — — „et specialiter nullam in Italiam mittendo militiam; nec gentem aliquam, nec alias cum Italicis contra eum te in obligationes seu confederationes aliquas involvendo, quod procul dubio sedes eadem equanimeter ferre non posset.“

5) Böhmer, regest. p. 68.

6) Cf. chron. Osterhov. ap. Rauch, script. rer. Aust. I, 515.

7) Cf. epist. Ottocari ad Greg. X. anno 1275 ante diem. sept. Id. Mart. dat. ap. Boczek, cod. Morav. IV, 142 sq.

8) Cf. Greg. epist. ante diem sextum Non. Maj. anno 1275 dat.: Boczek IV, 151 sq.

9) Ab eo id esse factum, cognosci potest ex epistola, quam Gregorius anno 1275 ante diem undecimum Cal. August. ad Ottocarum dedit: Boczek IV, 157.

10) Idibus Maj. principes Augustam convenerunt.

11) Dipl. Rudolphi Augustae Id. Maj. 1275 dat. illos tres nuntios rg. Boh. commemorat.

12) Cf. chronic. Henrici praep. Oett. ad a. 1275, ap. Oefele I.

suffragium ad se detulissent, suum et Henrici suffragium pro uno »ratione ducatus in septem principum jus in electione regis Romani habentium numero« esse computatum. Quibus auditis Rudolphus rex in eodem concilio, omnibus principibus consentientibus, constituit, ut suffragia Henrici et Ludovici, ducum Bavariae, pro uno computanda essent¹⁾. Quo facto Wernherus, episcopus Secoviensis, in medium protulit, Rudolphum, quoniam ei, compluribus aedibus sacris expilatis, sacrificiis interdictum esset²⁾, inhabilem esse ad dignitatem regiam³⁾. Quod quum principes audivissent, tumultus est factus, et Ludovicus, comes Palatinus, ita ira incensus est, ut illi manus admovisset, nisi, quominus id fieret, Rudolphus rex prohibuisset, qui tam liberaliter Ottocari nuntios habebat, ut iis usque ad fines regni Bohemiae, ut tuti essent, milites adderet comites⁴⁾. Ottocarus vero, quum nec prius nec tunc in concilium principum venisset, communi consensu eorum est proscriptus⁵⁾. Ad quem quum intra annum se regi non purgasset, Rudolphus rex anno 1276 mense Julio Fridericum burgraviatum Nurenbergensem, Viennam misit, qui, nomine regis, Austriam, Stiriam, Carinthiam, Carniolam reposeceret ac denunciaret, eum »propter contemptum et contumaciam« regno quoque Bohemiae et marchionatu Moraviae privatum esse⁶⁾. Cui mandatum perficienti Ottocarus, »cui audaciam dabat invicta soror fortunae Bellona, et felix bellorum successus, confidens potentiae suae, affectansque semper bellare et proeliari«⁷⁾, respondit, se Austriam et Stiriam matrimonio cum Margaretha, filia Leopoldi, ducis Austriae, contracto adeptum esse, Carinthiam hereditario jure possidere; quum suum et suorum sanguinem pro iis terris profudisset contra Ungaros pugnans, nunquam se iis renunciaturum⁸⁾. Praeterea se admodum mirari, quod »proceres regni, omissis potentioribus, tam exilem comitem ad regni fastigium« perduxissent⁹⁾. Quibus auditis Rudolphus rex ei bellum inferre constituit.

¹⁾ Cf. dipl. Rudolphi Augustae Vind. Id. Maj. 1275 dat.: Tolner, cod. dipl. Palat. p. 75 et 76.

²⁾ Innocentius IV. imperatori Friderico II. anno 1249 et Rudolpho, ejus studioso sacrificiis interdixerat: H. Stero ap. Freher I, 388. Deinde, quum Rudolphus anno 1254 Berchtoldo, episcopo Basiliensi bellum intulisset, Innocentius ante diem quintum decimum Cal. Sept. ejusdem anni ei iterum sacrificiis interdixerat: Herrgott, Gen. II, 302. Utrum Rudolphus resacratus sit, necne, non liquet; attamen est conjiciendum, principes eum non creaturos fuisse, nisi resacratus esset.

³⁾ Cf. Horneckii Reimdr. CXII; Mart. Poloni continuat. app. Eccard., corp. hist. t. I, p. 1425.

⁴⁾ Cf. Horneckii Reimdr. ibid.

⁵⁾ Anonym. Leob. ad a. 1275: Pez I.

⁶⁾ Anonym. Leob. ad a. 1274.

⁷⁾ Cont. Cosmae, p. 419.

⁸⁾ Ibidem, p. 420; cf. etiam Horneckii Reimdr. CXIV.

⁹⁾ Cf. chron. Leob. ad a. 1274.